

В Братиславі відзначили 209 річницю з дня народження Тараса Шевченка

Музично-драматичний ансамбль Т. Шевченка, як традиційно кожний рік, 18 березня 2023 р. концертом в Будинку культури

Коклош під фортепіанний супровід педагога Академії мистецтв Оксани Звінекової – Грицак, який заспівав дві пісні з музичної

між іншими, і надзвичайно актуальна *Розрита могила* зі словами *Світе тихий, краю милий, Моя Україно, За що тебе сльондровано, За що, мамо, гинеш? Дніпро, брат мій, висихає, мене покидає, і могили мої милі москаль розриває...*

Ці слова є доказом, що Шевченко був і неабиякий пророк.

Концерт закінчив виступ хору Музично-драматичного ансамблю Тараса Шевченка піснями на слова Шевченка *Думи мої* та *Ой діброво*. Гідним фіналом була *Молитва за Україну* Миколи Лисенка в аранжментах Олександра Кошиця *Боже великий єдиний*.

Вечір був дуже вдалий і завдяки музичному супроводу скрипаля Ігоря Коцаби, гітаристки Ленки Сенковичової та акордеоніста Раймунда Каконі, який також співаків супроводив на фортепіано та перкусії.

Про вимушену неприсутність постійного хормейстера та диригента ансамблю Ладіслава Саболчака Раймунд Каконі взявся і за роль диригента.

Ружінов в Братиславі відзначив 209-ту річницю з дня народження одного з найвидатніших особистостей української культури та суспільного життя Тараса Шевченка.

На концерті за присутності Надзвичайного і Повноважного посла України в СР Мирослава

збірки композитора Андрія Гнатюшина.

Між піснями модератори вечора Марта Каконі та Михайло Каліняк акцентували про неймовірну актуальність поезії Шевченка, про вічне прагнення українців бути єдиними та вільними. Оця туга є пережита самим Кобзарем,

Кастрона та працівників української амбасаді було пригадану і святковий день на честь ЗСУ, а саме його заснування постановою Верховної Ради України в 1993 році, тобто 30 років тому. Бо як Тарас Шевченко колись, за своїми можливостями, так і Збройні сили України тепер відстоюють вільну незалежну демократичну Україну. Тому концерт і розпочався дуже душевною піснею *Там біля тополи калина росте* у виконанні Микола Ердики та Ігоря Коцаби.

Про життя та творчість Шевченка організатори публіку познайомили посередництвом дуже змістового відео з коментарієм Юрія Генчанського.

Пісні на слова Т. Шевченка, як *Утопала стежечку через яр, Не тополю високою, Не жемця на багатій, У гаю, гаю, Ой тумане туманоньку, Не журися, Україно, чи Зоре моя вечірняя* в аранжментах Любці Чековської прозвучали як сольні, так і в дуетах, в тріо і як квіртет у виконанні солістів МДАТШ Мартіна Мікуша та Миколи Ердики, які є членами Словацького філармонічного хору, але публіка щирими оплесками також оцінила чутливе та душевне виконання пісень солістками ансамблю Валерії Домінікової, Александри Мікушової та Івани Сотаків.

Публіці в перший раз також представився українцем Крістіан

бо Шевченкове життя – це символ тернистого шляху боротьби за свободу.

Звичайно, на концерті не бракували і вірші Тараса Шевченка, продекларовані модераторами,

Шевченкове послання боротьби за свободу, яку Україна великими жертвами і тепер незламно відстоює, цим концертом прозвучало дуже гідно та чітко.

Марта КАКОНІ.

▲ Напередодні найбільшого християнського свята і водночас свята весни – Великоддя – в Бардісві на головній площі – Radnišpot námestí 24 березня 2023 року встановили великоднє яйце. Встановлення великого яйця в Бардісві набуває певну традицію, бо яйце, яке так нам нагадує нашу великодню писанку, вже відкрили вдв'яте. Цього разу про винятковий вигляд яйця подбали учні та вчителі Об'єднаної школи на вулиці Pod rarietou, яка цього року святкує своє 60-річчя.

Фото Марії ГМІТЕР.

Не забудьте пом'янути Незлим тихим словом (Т. Шевченко)

Вічна актуальність цього мотто відчувалась в атмосфері вечора, присвяченого геніальному письменнику, барду світової культури, української літератури, великому Тарасу Шевченкові.

В рамках циклу «Наша дума – наша пісня» присутня публіка в Словацько-українському культурному та інформаційному центрі в Пряшеві мала можливість послухати літературно-музичну композицію під назвою «Шлях до Тараса» автора Віктора Гащака.

У програмі виступали учасники літературно-мистецької студії «ЛІРА», які в сучасності зустрічаються на літературних вечорах в наведеному Центрі.

У вступній частині вечора присутніх порадували своїх мам і жінок коротенькими віршиками найменші діточки.

Після цього на сцені декламували поезію Тараса Шевченка та й власну творчість молоді члени студії «ЛІРА» Наталія Заріцька, Юлія Чабарай, Марк Степура, Вероніка Дубініна, Ілля Дубінін, Софія Семенова, Анастасія Строганова, Галина Строганова, Андрій Зубко, Надія Бабаніна, Крістіан Каплунов, Злата Уманська та Євген Кондратюк. Грою на гітарі виступаючих супроводив Ілля Шерстюк.

З декламаторами працювали і готовили до виступу Оксана Самойленко і Анна Строганова.

Вечір підсилювали відео-кліпи, вибрані Віктором Гащак спеціально для цієї програми. Глядачі прослухали пісні про Шевченка, як «Кобзареві», «Пророчий голос Кобзаря», «На високій дуже кручі», «Відкриваю «Кобзар», «Спи, Тарасе, батьку рідний» та «Шлях до Тараса», яка дала й привід до назви вечора. Одну з пісень, «Зацвіла в долині червона калина» на слова Тараса Шевченка, прозвучала у виконанні учасниці літературно-мистецької студії «ЛІРА» Таїсії Євтухової.

Програма вечора переконувала, що думки Тараса Шевченка, його поезія живе в молодих серцях, його слова залишаються вічними, навіть і пророчими, переживаючи сучасність, в якій опинилась Україна.

-60-

Євген Перебийніс провів політичні консультації

Заступник міністра закордонних справ України Євген Перебийніс, перебуваючи з робочим візитом у Братиславі, провів політичні консультації з державним секретарем Міністерства закордонних справ та європейських питань Словаччини Інгрід Броцковою, віцепікером Національної Ради Словачької Республіки Петером Пчолінським, а також зустрівся з радниками Президентки Словачької Республіки Яною Кобзовою й Уряду Словаччини – Александром Дулебою, Любією Карвашовою та Мирославом Влаховським.

Євген Перебийніс висловив вдячність Словаччині за надану гуманітарну допомогу, а також за посилення обороноздатності України, передусім за остатнє рішення з надання Україні винищувачів МіГ-29 та зенітно-ракетних комплексів «КУБ». «Надана допомога – не тільки знак солідарності з Україною, а й внесок у справу захисту цивільних від ганебних терористичних атак російського агресора», – зазначив Євген Перебийніс.

За матеріалами Посольства України в СР.

Слідами батька в музиці і в народній справі До життєвого ювілею Ігоря Довговича

20 березня 2023 року Ігор Довгович дожився золотого життєвого ювілею – 50 років. Виховування в родині з дитинства проходило в дусі національної свідомості та гордості на свій нескорений український народ. Хоча він разом із братами Святославом і Романом виростили в словацькому середовищі, в «домашній» школі здобули від батьків освіту не лише з української мови й літератури, але і з історії. Його долею, як і в його батька, відомого «диригента з ГУЛАГу Левка Довговича», стала не лише музика, але й праця на ниві національного усвідомлення українців Словаччини.

Після так званої «Ніжної революції» у 1989 році в Чехословаччині, виникає невідкладна потреба заснування організації для української молоді Чехословаччини. 19 грудня 1990 р., за підписом Ігоря Довговича та Мар'яна Ковалюка, був розісланий з Кошиць заклик під назвою «Декларация підготовчого комітету молодіжної організації русинів-українців», яка дала поштовх для створення підготовчого комітету по відновленню молодіжної організації ПЛАСТ. Протягом 32 років (1991-2023) діяльності ПЛАСТу, Ігор Довгович як член проводу був керівником-командантом в десятках літніх та зимових молодіжних зустрічах, співпрацює з організацією і в сучасності.

Своє життя пожертвував музиці. Після закінчення гімназії в Кошицях студіює в Музичній академії імені Миколи Лисенка у Львові, де успішно закінчив навчання по класу скрипки та диригування оперно-симфонічного оркестру, а згодом і аспірантуру. У 1997 році

в Кошицькому державному театрі він диригував свою першу оперну виставу, «Набукко» Джузеппе Верді, в якому за 25 років працював не лише диригентом і головним диригентом опери, але й генераль-

ним директором протягом одного сезону в 2019/2020 роках. Як диригент співпрацював з багатьма оркестрами і оперними театрами не тільки в Словаччині, але і в Італії, Польщі, Угорщині, Китаї, Україні. В 2003 році став переможцем X-го річника конкурсу молодих диригентів Євросоюзу в місті Сполето в Італії.

Після повернення з навчання у Львові у 1997 році стає мистецьким керівником і диригентом відомого кошицького молодіжного оркестру «Музика Ювеналіс», з яким реалізує десятки концертів у Європі – Бельгії, Португалії, Італії, Іспанії, Польщі, Угорщині, Чехії, Шотландії, Україні, Франції, Німеччині, в Японії, Китаї і на Філіппінах.

З 1988 року, спочатку як учасник, а згодом як диригент оркестру «Музика Ювеналіс», співпрацює з Українським народним хором «Карпати», з котрим виступав як диригент на десятках концертів у Словаччині, Чехії, Угорщині, Польщі та Україні.

Є автором і реалізатором багатьох молодіжних проєктів, таких як «Класика і «рок» не виключають одне одного», «Опера, як ми її не знаємо», а з 2009 року є засновником, директором і головним організатором 14-ти річників Міжнародних фестивалів молодіжних оркестрів та хорів Європи «Шенгенський меридіан», учасниками якого є молодіжні мистецькі колективи з України та багатьох інших держав Європи.

В сучасності, з визначною підтримкою дружини Фредеріки – словачки, він передає своїм діточкам – п'ятирічному Левкові та дворічній Ані – любов до української мови, музики, до традицій українського народу.

Бажаємо нашому ювіляру в наступних роках життя міцного здоров'я, родинного щастя і благополуччя в колі своїх найближчих і друзів та чималих успіхів і творчих сил у музичній сфері – на «Многая і благага літ».

Святослав ДОВГОВИЧ.

▲ Директор СНМ – МУК Я. Джоґаник та декламаторки Клубу художнього слова СНМ – МУК. Фото: М. Чичвара.

Об'єднання сил для відновлення миру і безпеки у світі

Чим мотивувала Українська Центральна Рада зміну своєї позиції, наведено в четвертому Універсалі:

«... А тим часом, Петроградське Правильство Народніх Комісарів, щоб повернути під свою владу Вільну Українську Республіку, оповістило війну Україні, і насилає на нашу землю свої війська – красногвардейців, большевиків, – які грабують хліб наших селян і без всякої платні вивозять його в Росію, не жалючі навіть зерна, наготовленого на засів, вбивають неповинних людей і сіють скрізь безладдя, злочинство, безчинство. (Чи не нагадує наведена оцінка сучасну поведінку окупаційних російських військ на території України? – І. Б.)

Ми, Українська Центральна Рада, оповіщаємо всіх громадян України: однині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною Вільною Суверенною Державою Українського Народу. Зо всіма сусідніми державами як то: Росія, Польща, Австрія, Румунія, Туреччина та інші, ми хочемо жити в згоді і приязні, але ні одна з них не може втручатися в життя Самостійної Української Республіки, – власть у ній буде належати тільки Народові України...»

Наперекір напад «красногвардейців, большевиків» на УНР, Українська Центральна Рада проголосила, що зо всіма сусідніми державами (і з Росією) хоче жити «в згоді і приязні». Однак добрі наміри не зустрічалися з порозумінням з російської сторони.

В складних післявоєнних революційних умовах українські громадські діячі в умовах воєнного тиску червоних і білогвардійців тяжко могли забезпечувати стабільний розвиток своєї держави. Всі вони хотіли своєї незалежної держави, однак порізно бачили способи, як її досягти і з чимого допомогою її зберегти. Треба визнати, що немалою мірою на ситуацію вплинула неспроможність українських діячів домовитися на спільному поступі. Одні шукали підтримку у Польщі, інші в Німеччині або в Росії. Так на зміну УНР прийшла Українська держава гетьмана Скоропадського, потім її замінила Директорія. Восени 1918 року була проголошена Західно-Українська Народна Республіка (ЗУНР), яка у січні 1919 року об'єдналася з Українською Народною Республікою.

З вище наведеного видно, що Україна як держава існувала протягом довгих століть і на

«КАРПАТСЬКА ЗАМАНА» 3 циклу «Березневою стежкою до Тараса»

Початком весни традиційно в СНМ – Музеї української культури у Свиднику вшануємо ім'я генія українського народу Тараса Шевченка. В неділю, 12 березня 2023 року, в залі музею відбулася поетично-музична програма під назвою «КАРПАТСЬКА ЗАМАНА» з циклу «Березневою стежкою до Тараса», з нагоди народження та смерті великого українського поета. Зійшлись любители поезії, художнього слова, щоб пом'янути його «незлим, тихим словом». Пом'янути словом карпатських українських поетів, для котрих Шевченка став зорею, за якою вони йшли у своїй творчості, а його величній образ постає у творах кожного з них. Інспірацією для програми та її душою став збірник творів українських поетів і письменників Словаччини «КАРПАТСЬКА ЗАМАНА».

Літературна спадщина Т. Г. Шевченка є вершиною української творчості. Його поетичне слово і естетичне почуття й сьогодні відіграють виняткову роль у розвитку мистецтва та культури. Невмирущий КОБЗАР, геній, мислитель, пророк Тарас Шевченко позначив і русько-український люд у Карпатах, починаючи будителями О. Духновичем та О. Павловичем наприкінці XIX століття, вплинув на тенденції розвитку української культури та літератури в Словаччині, переважно на Пряшівщині, протягом XX століття і до сьогодні. Ми правом пишаємось творчістю наших українських авторів,

кількістю їхніх цінних і естетично багатих літературних творів. Неповторне художнє слово прямишівців приваблює своїм колоритом і глибокою емоційністю, багатою образністю. У виконанні декламаторок: Олени Піндляр, Міріам Божик, Галини Галчик, Людмили Ражиної, Яни Железник, Івони Владімирової, Таїсії Колесник прозвучали вірші Василя Гренджі-Донського, Івана Мацінського, Федора Лазорика, Віктора Гайного, Йосифа Збіггеля, Мілана Бобака, Сергія Макари, Іллі Галайди, Марусі Нахай, Степана Гостиняка та самого Тараса Шевченка. Милозвучними піснями і чарівним співом збагатили програму співачка Галина.

Головні організатори акції: СНМ – Музей української культури, Регіональна рада Союзу русинів-українців СР у Свиднику та Клуб художнього слова при СНМ – МУК.

На перші весняні дні припадає також свято, яке вшанує жінку – Міжнародний жіночий день – 8 березня, бо жінка, як і весна, несе у світ особливу і велику місію природи – життя і любов. Шевченка ще називають співцем жіночої долі. Всі ним написані образи жінок-українок злилися в великий багатостраждальний образ України-матері. Сучасна жінка – це чимало яскравих прикладів успішної суспільно-політичної активності. На жаль, і війна має жіноче обличчя. Українські жінки боронять свою Батьківщину зі зброєю в руках на фронті, інші допомагають в тилу, чимало змушені були виїхати за межі країни ради збереження життя своїх дітей. З цієї нагоди частиною програми стало відкриття виставки світлин жіночих облич, української жінки сьогодення під назвою «Вони живуть, доки ми їх пам'ятаємо». Музей підготував її у співпраці з Посольством України в Словацькій Республіці. На виставці представлені світлин Ганни Ковальчук, на яких стилізовані портрети дружин і матерів загиблих захисників України, що нагадують про жіноче обличчя війни та плакати графічного дизайнера Миколи Коваленка.

Людмила РАЖИНА,
СНМ – МУК.

(Продовження з № 5)

1 квітня 1917 року в Києві відбулася ініційована Центральною Радою 100-тисячна маніфестація, що скінчилася віче, яке підтримало резолюцію про автономію України. 19–21 квітня в Києві пройшов Всеукраїнський національний конгрес, на якому були присутні близько 900 депутатів від різних українських політичних, громадських, культурно-освітніх та професійних організацій. На з'їзді депутати обговорили різні аспекти національно-територіальної автономії України, прийняли рішення про створення крайової влади й вироблення проекту автономного статуту України, обрали 118 членів Української Центральної Ради.

Спочатку Українська Центральна Рада вимагала тільки автономії в складі Росії, про що говориться і в третьому Універсалі:

«...ми, Українська Центральна Рада, твоєю волею (волею народу І. Б.) во ім'я творення ладу в нашій країні, во ім'я рятівання всієї Росії, оповіщаємо:

Віднині Україна стає Українською Народною Республікою.

Не відділяючись від республіки Російської і зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі, щоб силами нашими допомогти всієї Росії, щоб вся республіка Російська стала федерацією рівних і вільних народів...»

стали 10,5 млн українців, особливо українських селян. Наслідувало масове переселення росіян у вимерлі українські села. У 1934-1941 рр. були знищені архітектурно-культурні пам'ятки у різних містах України і 80% української інтелігенції.

Путін також пише, що «У 1939 році землі, раніше захоплені Польщею, були повернуті до СРСР. Їх значна частина приєднана до Радянської України», однак замовчує, що якраз проти українців західних областей в 1939-1941 рр. відбулися широкомасштабні репресії органів ДКВС (Державна кримінально-виконавча служба) і масові депортації українського населення у віддалені райони СРСР, знищення більшовиками під час відступу радянських військ до 15 тис. українських політичних в'язнів. Тож не дивно, що частина українців на початку Другої світової війни шукала підтримки і у ворога. Однак побачивши його нелюдські вчинки, зі зброєю в руках поставилися на оборону окупованої країни.

У 1944-1955 рр. проводились каральні акції органів НКВД СРСР проти українських сил опору, в процесі яких було вбито понад 150 тис. білців УПА та ОУН, заарештовано понад 100 тис. і депортовано до Сибіру понад 200 тис. осіб із західних областей України.

Іван БАЧА.

(Закінчення у наступному номері.)

Про життя і літературну творчість поета Федора Лазорика написано чимало статей та навіть монографічних робіт не лише у нас на Пряшівщині, але й за її межами – в Братиславі, Празі, в Україні, Німеччині та в далекій Канаді й Америці. Кожен автор намагався викласти своє розуміння його творчості, тому появились навіть протилежні твердження тих же самих фактів, ідей, ідеологій, художніх образів тощо. Нічого дивного, бо кожен автор при оцінці виходив із своїх переконань, свого розуміння художнього тексту. Воно так завжди було і, га-

часописом «Наша земля», літературою Галичини і радянської України, яка туди попадала. Писав вірші, які були викликані чи навіть чудовою карпатською природою, тяжким соціальним життям та тугою за великою любов'ю. Такі поезії, як «Мій шлях», «Білий лебідь», «Любовне», «Жебрачка», «Повія», «Верховинський красвид», «В поповій бричці», «Залишена квітка» та цілий ряд інших були співзвучні із поезією тодішньої закарпатоукраїнської, галицької, чеської чи словацької поезії того часу. Ось уривок вірша «Мій шлях»:

нас, хоч українською мовою писали І. Невицька чи Зореслав, але їх твори вийшли на Закарпатті і їх твори до нас не попадали. Треба сказати, що в той же 1949 рік вийшла і збірка Івана Мацинського «Бельє облака», але російською мовою. Ми переконані, що вихід збірки «Слово гнаних і голодних» мав не лише історичне, політичне, але й художньо-літературне значення і від того часу почали виходити твори наших письменників українською мовою і на Пряшівщині.

Хоч Ф. Лазорик писав у творах першої збірки переважно про свої

Федір Лазорик – поет рідного краю (З приводу 110-річчя від дня народження)

даю, далі буде, бо викласти художній образ, зрозуміти, відчути його не так просто, бо в ньому не раз схована загадковість автора. Появились спроби зробити з нього лише співця КПЧ, минулого соціалістичного режиму або навпаки, лише суто, м'яко кажучи, національного аж націоналістичного українського поета.

Насправді Ф. Лазорик був дитиною свого часу, двох протилежних режимів і був ними детермінований і це позначилося на його творчості. Що написав такі твори, то змушували його власні внутрішні почуття, переконання або зовнішні політичні обставини. Іноді написав і таке, з чим внутрішньо сам не погоджувався і воно виходило у нього не поетично, а декларативно, плакатно, кострубато, але і так, на мою думку, він весь час залишався народним поетом Пряшівщини. Не зраджував її мрії, дум, бажань жити повнокровне, багате соціальне і національне рівноправне життя, як інші народи тодішньої Чехословаччини. Це його бажання і переконання детермінувало передусім його походження і життєвий досвід.

Народився Федір Лазорик 1.04.1913 року (хоч би так має записано в метриці, але сам писав, що народився раніше на кілька днів, але батько не мав часу зайти в Збір, щоб записати його в метрику) в селі Бехерів у бідній селянській родині Семена і Катерини Лазорик. Батько був мудрагелем – «народним філософом» села, любив співати, веселити людей. Належав до православних віруючих, хоч там були й греко-католики. Чому? Тяжко сказати. Може, й тому, що православні не мали землі і не вимагали роковини та різні роботи на фарських землях. Федір Лазорик вже в «народній» школі виявив неабиякі здібності, співав і писав віршички по-бехерівськи. Це спостеріг тодішній священник Фаринич (до речі, його син, Олексій, став професором гімназії в Ужгороді та пізніше в Пряшеві і був великоросійського переконання, писав вірші і прозу російською мовою) і пересвідчив батьків, щоб його дали до горожанської школи до Пряшева, де одержать стипендію. Там Федір Лазорик закінчив Греко-католицьку руську учительську академію (1928-1932), писав вірші народною розмовною мовою, близькою до української літературної мови, але газета «Русское слово», де посилав свої твори, перекладала на карпаторуську, тобто язичіє, тому перестав туди їх посилати. Оскільки не знайшов роботу на Пряшівщині, подався на Закарпаття, де став учителем у бідному і значно відсталому селі Руський Мочар теперішнього Великоберезнянського району Закарпатської області України, де працював аж до 1939 року, коли був змушений втекти після окупації Закарпаття мадярськими гонведами.

Закарпаття дало йому можливість познайомитись із закарпатською українською літературою,

*Іду я в світ, краси голоден,
Але мій шлях – жорстокий.
Май усмішки розлив в природі,
До мене – хмурить око ...*

*І так іду, краси голоден,
А на шляху порожнім
каміння, терня, перешкоди.
Замість людей і рож.*

Або «Жебрачка»:
*Зігнута, як змарніла квітка,
В фокстроті скаче борода.
В очах помучених – гідко
Нужда сміється і біда...*

*Й вони кладуть їй – мідь, залізо,
Щоб з голоду живіт не спух...
Але слівця, щоб в душу влізло, –
Ніхто й не навкне їй до вух!*

Не лише ці зразки, але цілий ряд його поезій нам дає право твердити, що Закарпаття сформувало Ф. Лазорика, як і Ірину Невицьку чи Зореслава, в модерного українського поета. Він так разом з ними клав основи повосенній українській поезії Пряшівщини, хоч останні двоє не могли друкуватись у пряшівській пресі. Тут на Закарпатті Ф. Лазорик написав прекрасні романтичні прозові твори, як «Панько Котик», «Хатина в горах» та ряд публіцистичних статей.

Окупація Закарпаття мадярськими фашистами у березні 1939 року змусили Ф. Лазорика втекти, як це зробили В. Гренджа-Донський, О. Фаринич, д-р І. П'єшак та багато інших патріотів. Він залишив все і забрав лише те, що вмістилося в рюкзак. Війну пережив, учительючи в селі Млинарівці, які його опасливили і тим, що там знайшов подругу життя.

Новий етап у житті і в літературі Ф. Лазорика настав після 1945 року, коли його Українська Народна Рада Пряшівщини запросила працювати редактором газети «Пряшевщина» (1945-1950), яка спочатку виходила двомовно – українською і російською мовами. Пізніше був редактором газети «Нове життя», «Дружно вперед», «Дукля» та багатьох збірників, різних публікацій.

Перша його поетична збірка «Слово гнаних і голодних» (1949) була складена переважно з творів, написаних на Закарпатті, але звучали по-сучасному і справді виражали біль, страждання і мрії нашого народу. Це була перша збірка, яка вийшла українською мовою

почуття, настрої і думи, болі і мрії, писав одночасно і про настрої своїх сучасників. писав правдиво, художньо майже досконало, часто викривав образи з народної пісні, народнорозмовної мови своїх краян і вони були народу зрозумілі. Наступна збірка «Велика сила» (1956) була зовсім іншого змісту. Переважають в ній публіцистичні, навіть плакатні вірші, викликані політичною атмосферою і страхом, який переживав поет Ф. Лазорик після обвинувачень цілого ряду людей, яких знав та співпрацював з ними, ліквідації УНРП і обвинувачення її провідних діячів з українського буржуазного націоналізму і поїздки в СРСР (1954). Він знав, що за ним теж слідкують відповідні органи. Збірку в цілому не можна вважати успіхом автора, скоріше навпаки. На щастя, Ф. Лазорик зрозумів, що так писати не можна і вершину своєї поетичної творчості здобув, коли видав збірку «Сніжні хризантеми» (1968), яку треба зарахувати у скарбницю нашої воєнної літератури. Жаль, вона стала останньою його збіркою.

Ф. Лазорик написав і ряд прозових творів, які свого часу викликали сильний резонанс і навіть стали предметом широких дискусій. Маємо на увазі повісті «Світанок над селами» (1953), «Вік наш фестивалний» (1958), «Роздуми і спів» (1963), «Казка про Мороза Лиходія і Сонечко Добречко» (1954), ряд підручників для шкіл і рецензій на вистави УНТ тощо. І в них виявився поетом-ліриком, аж романтиком. Використав народнорозмовну мову, народні пісні, вірування, легенди тощо. Перша книга розповідає про перебування російських військ в його рідному краю під час Першої світової війни, друга – про підготовку і проведення фестивалю у Свиднику, третя – різні публіцистичні роздуми. Писав про наших людей з любов'ю, про їх красу, честь, працьовитість і зберігання своїх народних традицій.

Після його смерті вийшли ще збірка «Карпатська замана» (1971), книга репортажів «Гей Балкан, ти роден наш» (1979), твори в двох томах – поезія (1985), проза (1988), монографічна робота М. Романа «Федір Лазорик: життя і творчість» (1974). Твори Ф. Лазорика виходили словацькою, чеською, мадярською мовами та в Україні. Їх радо включають в Україні і в найновіші антології, як «Карпатська замана» (Київ, 1990) чи «Під синіми Бескидами» (Ужгород, 2016).

До творчості Ф. Лазорика можуть бути різні претензії, але і так надалі залишається нашим великим поетом, редактором, журналістом, який після 1945 року був у передній лінії розвитку нашої української художньої літератури, публіцистики і культури і тому треба до його творів, до його збірки народних пісень «Сніваночки мої» (1956) звертатися, читати і захоплюватися його художнім даром, який одержав од самого Бога.

М. РОМАН.

▲ Під час презентації нової збірки Марусі Няхай. На фото (зліва): Марина Бабенко, Маруся Няхай. Виступає голова Спілки українських письменників Словаччини Іван Яцканин.

Презентація поетичної збірки Марусі Няхай переросла у вечір поезії

Спілка українських письменників Словаччини разом з Пряшівською регіональною радою СРУСР 22 березня 2023 р. в Словацько-українському культурно-інформаційному центрі в Пряшеві в Місяці книги в Словаччині провели презентацію поетичної збірки Марусі Няхай

поетичного світу поетеси, на витоки її творчості, на вплив сімейного і головним чином суспільного середовища, які формували її особистість і її життєві позиції.

Постійно присутньою в її творчості є метафора Любові і Матері. Окрема увага була зо-

▲ М. Няхай.

▲ Е. Гватъ.

«Стежками, застеленими осінню» (Пряшів, 2022).

У презентації взяли участь працівники культури, члени Спілки українських письменників Словаччини, працівники Державної наукової бібліотеки в Пряшеві, люди, які тою чи іншою мірою пов'язані з українською культурою і книгою. Радую, що все частіше до культурних подій в Словацько-українському культурно-інформаційному центрі долучаються також українські студенти, які навчаються в Пряшеві, біженці з України, які поступово згуртовуються і їм вдалося створити навіть літературно-мистецьку студію «ЛІРА», яка працює при Словацько-українському культурно-інформаційному центрі в Пряшеві. У презентації нової збірки взяли участь також представники організації «Človek v ohrození».

Поетичну збірку Марусі Няхай представила присутнім літературознавець і літературний критик Марина Бабенко (Київ), яка вказала на багатогранність

середжена на верлібр у її творчості і в творчості українських поетів Словаччини.

Маруся Няхай – авторка поетичних збірок – «Білі руки беріз» (1974), «Чекаю тебе» (1981), «Моє ательє» (1986), «За старою брамою. Силуети» (2011). Зразки її поетичної творчості у перекладі на словацьку мову представлені в збірці «Siluety», яка вийшла в 2014 році.

Маруся Няхай під час презентації поділилася з читачами про місце поезії в житті людини і в її особистому житті, розповіла про джерела інспірації для творчості, про творчі зв'язки з українськими, словацькими і чеськими поетами і письменниками.

Презентація збірки Марусі Няхай переросла у вечір поезії. Присутні мали можливість насолоджуватись зразками поетичної творчості поетеси у виконанні актриси Евеліни Гватъ. Поруч з нею зразки своєї власної творчості зачитала і сама авторка – Маруся Няхай за музичного супроводу Віктора Гащака.

-мі-

▲ Частина учасників презентації.

